

440Clàssica&Jazz | Sergi Núñez | Actualitzat el 03/11/2022 a les 19:00

Arnau Tordera I: «Els equipaments culturals han de ser a l'abast de la gran majoria de la societat»

Parlem amb el músic de Tona sobre 'La gata perduda', l'òpera de creació comunitària de la qual ha compost la música

La representació de 'La gata perduda' al Gran Teatre del Liceu | Antoni Bofill

Els 5 i 7 d'octubre l'escenari del Liceu va acollir l'estrena de l'òpera *La gata perduda*, emmarcada en el projecte de creació comunitària Òpera Prima, que ha teixit vincles amb el barri del Raval. L'obra situa l'argument al seu entorn i incorpora una desena de cors formats per veïns i persones vinculades al teixit associatiu. El llibret de Victoria Szpunberg i la música del compositor cantant i guitarrista **Arnau Tordera I** (Tona, 1986) configuren un viatge trepidant en què el simfonisme entra en contacte amb hip-hop, mètal, punk i, fins i tot, una batucada. Parlem amb el compositor per a desgranar les interioritats de *La gata perduda*, que es podrà recuperar i escoltar i reviure'n la creació en el documental de quatre capítols *Òpera prima*, que TV3 estrena avui mateix.

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=a0szmos_5k4

Després de dues representacions, et sents satisfet amb tot el treball i el resultat?

Naturalment, si es posa en una balança la complexitat del projecte, el trajecte de més de quatre anys amb dos anys i mig de composició de la música?, el resultat final és plaent i satisfactori. Tenint en compte les dificultats evidents durant aquest temps, la singularitat i complexitat de l'obra i l'esforç col·lectiu extraordinari que hi ha hagut, crec que el resultat final del projecte ha acabat deixant sobretot joia i felicitat. Estic molt satisfet d'haver encapçalat la part musical i també

de tot el que s'ha aconseguit en l'àmbit social i col·lectiu vinculant el gènere de l'òpera amb el barri del Raval.

Tenint en compte la influència que té la programació del Gran Teatre del Liceu, com valeres que s'hagi estrenat una òpera de nova creació i en català?

Personalment, estic molt satisfet de la part que em toca com a compositor, però crec que com a societat també ho hem de celebrar perquè, al capdavant, el Liceu és una institució pública, arrelada al país i, en aquest sentit, ha d'obrir les portes a la creació contemporània i a l'ambició artística creativa. I no només ho ha de fer com si fossin rareses, que ja ho fa amb obres i espectacles de petit format, sinó també posant a disposició l'escenari gran del teatre.

Creus que és un error l'obsessió imperant que hi ha en el món de la música clàssica i l'òpera amb el cànon?

Un dels problemes -i alhora una cosa meravellosa- de la música acadèmica de tradició europea és que té una llarga història de creadors absolutament extraordinaris. Això és un fet celebrable, però, al mateix temps, fa que costi treure el cap en un mar de grans obres i grans compositors. Crec que cal trobar un equilibri entre la reinterpretació d'obres històriques -que sempre té nous matisos- i la nova creació.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=lttsFYa9FDQ>

Ja havies compost diverses obres de caràcter operístic. La primera va ser l'opereta "La llegenda de la rosa i el drac" que vas signar amb Obeses al disc 'Monstres i princeses' (Música Global, 2015).

Sí, en aquell disc tenia la voluntat d'esdevenir canònic amb l'aspecte de la temporalitat de les peces. Però aquesta peça se me'n va anar de les mans tant amb l'ambició artística com amb la duració. I en efecte, es va convertir en una petita opereta de caràcter simfònic, ja que tenia l'orquestra - en aquest cas virtual- com a coixí de tot el desenvolupament musical.

El teu idil·li amb el gènere operístic ve de lluny?

L'òpera posa damunt l'escenari les meves dues disciplines preferides: la música i el teatre. I, evidentment, hi he estat molt connectat des del moment que vaig conèixer la possibilitat de mesclar aquests dos ingredients. També m'he vinculat en l'àmbit del teatre musical, és a dir, òpera amb recursos de la música moderna, i també des del punt de vista històric. Fins i tot he arribat a interpretar alguna ària famosa de contratenor... Sempre ha estat un gènere que m'ha apassionat!

Defineixes el teatre musical com 'òpera amb recursos de la música moderna'. Això pressuposa que no acceptes la divisió de gèneres que el segle XX ha establert entre una òpera i un musical?

No és que no ho accepti sinó que em sembla absurd. Al final, acabem categoritzant certes coses per facilitar-nos la vida. El Liceu és un teatre d'òpera perquè programa un repertori molt concret. Cal tenir en compte que hi ha molta menys distància entre una òpera de **Claudio Monteverdi** i una de **György Ligeti** que entre una de **Giacomo Puccini** i un musical d'**Andrew Lloyd Webber**. L'òpera és una obra de teatre amb música i, per tant, l'estètica que s'utilitza per a ser representada depèn del temps en el qual s'executi.

En conseqüència, consideres que caldria fugir d'aquesta distinció?

Evidentment, la diferenciació de la qual parlaves és vàlida a grans trets, perquè tots tenim clar a què ens referim quan parlem d'òpera o de teatre musical. Però això és tan sols una acotació. La disciplina de la dramaturgia musical es barreja de manera constant. Per exemple, per als operistes de principi del segle XIX el que feia **Richard Wagner** no era òpera i ara, en canvi, seria implantable parlar d'ell sense dir que feia òpera. De fet, ell mateix deia que feia drama líric! Considero que la terminologia caldria analitzar-la des dels punts de vista dels nacionalismes. A l'àmbit anglosaxó li ha interessat molt projectar la idea de teatre musical perquè el consideren seu. L'han engrandit i separat de l'òpera per interès nacional, tot i que això requeriria una anàlisi molt més profunda.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=EocLuWTSx-Y>

'La gata perduda' és una creació comunitària amb diferents agents del Raval. Com has abordat el procés compositiu?

Quan he pretès interpretar algú altre que no soc jo, sempre m'he mogut en un terreny pantanós. Per tant, en tot moment he intentat ser molt curós perquè he tingut molt clar que la dificultat principal de l'obra era fer dialogar la tradició de l'excel·lència del gènere operístic amb un altre col·lectiu gegantí, que és el món dels cors de caràcter no professional. El mecanisme que he volgut potenciar és que el **Cor del Raval** -integrat per onze cors diferents amb un funcionament autònom- mantingués la identitat. És a dir, que no camuflés ni la procedència popular ni el tipus de cant ni el seu desplegament vocal.

Aquesta unió entre aquests dos mons es plasma tant amb referències a grans òperes del cànnon com amb la inclusió de diferents estils populars.

Sí, de fet no només hi ha cites juganeres a la tradició -que és una cosa que acostumo a fer en altres obres meves- sinó que també hi ha picades d'ullet a maneres de comprendre òpera des del punt de vista històric. L'obra inclou cites estètiques i recursos orquestrals que evoquen a altres compositors de la història. I com deies, això genera un gran contrast amb l'essència popular del barri del Raval. Per exemple, al segon acte ?que crec que és el més complex en l'àmbit compositiu?, s'hi havia de projectar l'essència trepidant del barri i això requeria un engranatge musical que anés a un ritme frenètic amb canvis inesperats, imprevisibles i que descol·loquessin l'oient.

L'obra ha estat una bona oportunitat per apel·lar persones que no van mai al Liceu, sigui per desinterès o per manca de poder adquisitiu?

Creo que l'element fonamental en aquesta equació és que el preu de les entrades és inassequible per a molta gent. Jo mateix tindria dificultats per poder-hi anar més de tres vegades cada any, tot i que tinc molt d'interès i conec el gènere. Els equipaments culturals han de ser a l'abast del poder adquisitiu de la gran majoria de la societat a través de tots els mecanismes que siguin possibles.

Representació de 'La gata perduda' al Gran Teatre del Liceu Foto: Antoni Bofill

Hi ha alguna possibilitat que es torni a representar 'La gata perduda' a curt o mitjà termini?

Pel que fa al procés compositiu, està tot fet, partitura general i partícels incloses. Ara bé, tornar a ajuntar tot l'engranatge humà que requereix l'obra serà difícil. L'òpera és del tot interpretable si es desvincula de la gènesi i el vincle amb la gent del Raval, tot i que requeriria un gran teatre com el Liceu. A més, crec que a curt i mitjà termini seria estrany representar aquesta òpera sense la gent del barri. D'aquí a deu o cinquanta anys potser es podria desvincular l'obra de la seva gènesi.

En què et centraràs a nivell compositiu en el futur més immediat?

Aquesta obra m'ha obligat a fer un parèntesi compositiu en la meua vida artística amb la música moderna. Ara tinc diversos projectes i un dels principals és presentar nou repertori amb **Obeses**. El tinc des de fa temps, ha hagut de quedar en *stand by* i ara vull acabar de concretar-lo com abans millor.